

Pràctica Clínica Assistencial II

Codi: 104071

Crèdits: 2

Titulació	Típus	Curs	Semestre
2502442 Medicina	OB	2	2

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Beatriz Molinuevo Alonso

Correu electrònic: Beatriz.Molinuevo@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Rafael Azagra Ledesma

Javier Mundet Tuduri

Xavier Flor Escriche

Inmaculada Grau Majo

Maria Isabel López López

Ana María Altaba Barceló

Francisco Lopez Exposito

Maria Isabel Gonzalez Saavedra

Pablo Oromendia Rodriguez

Sebastián Juncosa Font

Silvia Guell Parnau

Lucas Mengual Martinez

Jose Maria Bosch Fontcuberta

Judit Llussa Arboix

Maria Asuncion Wilke Trinxant

Maria Antonia Llauger Rossello

Jose Miguel Llovet Lombarte

Montserrat Bare Mañas

Miriam Mulero Collantes

Raquel Gayarre Aguado

Anastasia Ivanova

Ariadna Mas Casals

Miguel Cirera Perich
Montserrat Rodríguez Mas

Mónica Rebollar Gil

David Lacasta Tintorer

Yolanda Pardo Cladellas

Yoseba Cánovas Zaldúa

Daniel Vega Moreno

Ana Isabel Garaicoechea Iturriria

F. Xavier Cos Claramunt

Nuria Piquer Farres

Equip docent extern a la UAB

Irfan Majeed Raja Raja

Pascual Roig Cabo

Prerequisits

És necessari que l'alumnat hagi superat l'assignatura Pràctica Clínica Assistencial I del Grau de Medicina. A més, l'alumnat haurà adquirit un nivell de coneixements bàsics sobre:

- L'estructura, l'organització i els recursos de l'atenció primària i els diferents components de l'Equip d'Atenció Primària (EAP).
- El personal que integra l'EAP, els seus perfils, les seves funcions i les relacions interprofessionals.

L'alumnat adquirirà el compromís de preservar la confidencialitat i el secret professional de les dades que pugui tenir accés per raó dels aprenentatges als serveis assistencials i dels materials audiovisuals. També en mantenir una actitud d'ètica professional en totes les seves accions.

Objectius

L'assignatura Pràctica Clínica Assistencial II s'imparteix a segon curs del Grau de Medicina i forma part de la Matèria Pràctica Clínica amb l'objectiu d'apropar a l'alumnat a la pràctica clínica des del primer any de carrera. L'experiència viscuda a l'assignatura Pràctica Clínica Assistencial I ha permès a l'alumnat conèixer el funcionament d'un Centre d'Atenció Primària i tenir un primer contacte amb pacients.

Atès que l'exercici de la Medicina es basa en una relació interpersonal, amb l'assignatura Pràctica Clínica Assistencial II es pretén que l'alumnat comenci a copsar la importància de les conductes, els estats psicològics, les creences, les expectatives, els desitjos i les actituds de les persones en els seus processos de salut-malaltia, així com de la rellevància de les habilitats comunicatives del personal sanitari en la relació amb pacients i familiars.

De manera més específica, l'assignatura Pràctica Clínica Assistencial II té com a objectius: 1) millorar la integració dels elements de la comunicació verbal i no verbal per a la comprensió de l'activitat assistencial; 2) aprofundir en l'atenció centrada en el pacient i l'aplicació del model biopsicosocial; i 3) conèixer i facilitar els ressorts de la motivació dels pacients pel canvi de conductes mitjançant el model de l'entrevista motivacional.

L'assoliment de les competències de l'assignatura permetrà a l'alumnat començar la seva formació en habilitats interpersonals i comunicatives que es relacionen amb l'obtenció de major informació i més acurada, la millora del nivell de satisfacció de pacients i de professionals sanitaris, un major nivell de precisió diagnòstica, el disseny d'un pla terapèutic adaptat a les característiques dels/de les pacients i una major probabilitat de compliment terapèutic entre altres.

Les competències apreses a l'assignatura Pràctica Clínica Assistencial II serveixen de base per la formació en entrevista clínica que l'alumnat realitza a l'assignatura Pràctica Clínica Assistencial III i per la resta d'assignatures de la Matèria Pràctica Clínica.

Competències

- Comunicar-se de manera clara, tant oral com escrita, amb altres professionals i amb els mitjans de comunicació.
- Demostrar que coneix les organitzacions nacionals i internacionals de salut i els entorns i condicionants dels diferents sistemes de salut.
- Desenvolupar la pràctica professional amb respecte a l'autonomia del pacient, a les seves creences i cultura, amb respecte a altres professionals de la salut, demostrant habilitats de treball en equip.
- Escoltar amb atenció, obtenir i sintetitzar informació pertinent sobre els problemes que afligeixen al malalt i comprendre el contingut d'aquesta informació.
- Establir una bona comunicació interpersonal que capaci per dirigir-se amb eficiència i empatia als pacients, als familiars, acompanyants, metges i altres professionals sanitaris.
- Mantenir i actualitzar la seva competència professional, prestant una importància especial a l'aprenentatge autònom de nous coneixements i tècniques i a la motivació per la qualitat.
- Reconèixer el rol de la complexitat, la incertesa i la probabilitat en la presa de decisions de la pràctica mèdica.
- Tenir capacitat de treballar en un context internacional.
- Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació en l'activitat professional.
- Valorar críticament i utilitzar les fonts d'informació clínica i biomèdica per obtenir, organitzar, interpretar i comunicar la informació científica i sanitària.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar les limitacions que hi ha en la interpretació de la conducta mitjançant la comunicació no verbal.
2. Aplicar els elements essencials de la bioètica (drets del pacient, obligacions del metge).
3. Comunicar-se de manera clara, tant oral com escrita, amb altres professionals i amb els mitjans de comunicació.
4. Conèixer els elements bàsics de la comunicació de resultats de la recerca clínica.
5. Descriure el procés de comunicació i el seu efecte sobre la relació professional-pacient.
6. Detectar emocions a través de la comunicació no verbal en un context de relació professional sanitari-pacient.
7. Detectar formes de relació entre la conducta verbal i la no verbal en un context de relació sanitari-pacient.
8. Diferenciar els riscos de població amb els riscos individuals.
9. Distingir els diversos components de la comunicació no verbal en un context de relació professional sanitari-pacient.
10. Explicar els elements a tenir en compte per valorar el paper del pacient en la presa de decisions respecte a la seva salut i respecte a l'assistència mèdica que rep als CAP.
11. Identificar els diferents professionals de l'equip assistencial, així com els perfils i les funcions que tenen i les relacions entre ells.
12. Identificar els elements bàsics de l'entrevista metge-pacient en un entorn propi d'alta accessibilitat i presència, amb atenció longitudinal.
13. Identificar l'estructura, l'organització i els recursos de l'atenció primària i els diferents components de l'EAP.
14. Mantenir i actualitzar la seva competència professional, prestant una importància especial a l'aprenentatge autònom de nous coneixements i tècniques i a la motivació per la qualitat.
15. Qüestionar un model simple per explicar l'estat de salut/malaltia de les persones.
16. Tenir capacitat de treballar en un context internacional.
17. Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació en l'activitat professional.

Continguts

- El model Biopsicosocial i l'entrevista centrada en el/la pacient en la pràctica mèdica.
- Elements de negociació i l'entrevista motivacional en medicina. El principi d'autonomia.
- Interferències que influeixen en la relació professional sanitari/ària-pacient a l'Atenció Primària.
- La comunicació no verbal: concepte i components.
- L'expressió i detecció d'emocions a través de la comunicació no verbal.
- La relació entre la comunicació verbal i no verbal.
- El rol de la comunicació no verbal en la relació professional sanitari/ària-pacient.
- La comunicació no verbal del personal sanitari en un context d'atenció primària.
- Els factors que influeixen en la interpretació de la comunicació no verbal en la relació professional sanitari/ària-pacient (p.ex., gènere, edat, cultura).

Metodologia

L'assignatura Pràctica Clínica Assistencial II és una assignatura bidepartamental.

El Departament de Medicina s'encarrega de la docència vinculada als:

- 2 seminaris (SESP) que tenen lloc a la Unitat Docent de Ciències Mèdiques Bàsiques (UDCMB). Cada seminari dura 2 hores i es realitza en grups d'aproximadament 20 alumnes.

El temari és el següent:

- Seminari 1. El model biopsicosocial i l'entrevista centrada en el/la pacient en la pràctica mèdica.
- Seminari 2. Elements de negociació i l'entrevista motivacional en la consulta. El principi d'autonomia.

Els membres de l'equip de professorat responsables d'aquesta part són el Dr. Josep Maria Bosch Fontcuberta i la Dra. Ariadna Mas Casals.

El Departament de Psiquiatria i Medicina Legal s'encarrega de la docència vinculada a les:

- 4 sessions de pràctiques de laboratori (PLAB) que tenen lloc a la UDCMB en grups d'aproximadament 20 alumnes (les sessions 1 i 4 tenen una durada d'1 hora i mitja i les sessions 2 i 3 de 3 hores).

A la primera PLAB, dins de cada grup de pràctiques (generats a través del programa de gestió de pràctiques de la facultat de medicina, PSG) es crearan equips de treball formats per 5 persones que es mantindran al llarg de diverses activitats docents vinculades a les PLAB. Cada equip tindrà una persona representant que serà l'encarregada de fer els lliuraments de treballs i de mantenir la comunicació amb el professorat.

El temari és el següent:

1. La comunicació no verbal: concepte, característiques i components.
2. L'expressió d'emocions a través de la comunicació no verbal.
3. La comunicació no verbal en la pràctica assistencial.
4. La interpretació de la comunicació no verbal.

La professora responsable és la Dra. Beatriz Molinuevo Alonso.

L'alumnat realitza 3 estàncies (Pràctica Clínica Assistencial; PCA) en un Centre d'Atenció Primària de 4 hores de durada cadascuna (1-2 alumnes per preceptor/a) vinculades als coneixements i competències adquirits als SESP i PLAB.

Els membres de l'equip de professorat responsables d'aquesta part són el Dr. Josep Maria Bosch Fontcuberta, la Dra. Ariadna Mas Casals i la Dra. Beatriz Molinuevo Alonso.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
PRÀCTIQUES CLÍNiques ASSISTENCIALS (PCA)	12	0,48	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17
PRÀCTIQUES DE LABORATORI (PLAB)	9	0,36	1, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 14, 16, 17
SEMINARIS ESPECIALITZATS (SESP)	4	0,16	2, 3, 5, 8, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17
Tipus: Autònomes			
ELABORACIÓ DE TREBALL (GRUPAL)	8	0,32	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 12, 13, 14, 17
ESTUDI PERSONAL	11	0,44	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 17
INFORMES D'INTERÈS (PROTOCOLS D'OBSERVACIÓ)	3	0,12	1, 3, 6, 7, 9, 10, 12, 14, 16, 17

Avaluació

REQUISITS PER SUPERAR L'ASSIGNATURA:

1. Assistència mínima a tres sessions de pràctiques de laboratori (PLAB) programades a la Unitat Docent de Ciències Mèdiques Bàsiques (UDCMB, Bellaterra).
2. Realització de les tres estades (pràctica clínica assistencial, PCA) en un Centre d'Atenció Primària (CAP) amb qualificació d'apte.
3. Lliurament individual de tres protocols d'observació (un per cada PCA).
4. Participació en un treball grupal i en la defensa oral.
5. Tenir una nota igual o superior a 5 a l'examen.

AVALUACIÓ

L'avaluació continuada de l'assignatura Pràctica clínica assistencial II es farà a partir de:

a) Assistència i participació activa als seminaris i a les sessions pràctiques:

L'assistència als dos seminaris (SESP) programats a la UDCMB generarà una nota de 10. La no assistència als dos seminaris o l'assistència a un dels dos generarà una nota de 0.

L'assistència a les quatre sessions pràctiques de laboratori (PLAB) programades a la UDCMB generarà una nota de 10. L'assistència a tres de les quatre pràctiques generarà una nota de 0.

Durant cada visita al CAP, cada estudiant disposarà d'un protocol d'observació específic per tal d'entrenar les competències proposades pel professorat a la sessió prèvia de PLAB i poder recollir observacions que li resultaran d'utilitat per a posteriorment treballar en grups petits (equips de treball fixes de 5 persones establerts dins de cada grup de pràctiques). Hi haurà dos lliuraments a través del Campus Virtual. El primer és individual i és a través del qual l'alumnat dona compte del seu treball individual realitzat al CAP (requisit tres per superar l'assignatura). El segon forma part d'un treball en grup i està subjecte a avaluació. Una persona representant de cada equip haurà de lliurar a través del Campus Virtual cada protocol treballat en grup (un total de tres) dins del calendari de lliuraments previst al començament de l'assignatura al segon semestre (el lliurament es realitzarà abans de la sessió següent de PLAB). Aquests protocols són matèria de treball durant la pràctica PLAB. L'alumnat disposarà d'un guió i rúbriques d'avaluació.

El professorat pot requerir que l'alumnat expliqui al grup casos observats i descrits als protocols. Cada protocol lliurat en el termini establert (sessió corresponent de pràctiques) generarà una nota de 0 a 10. Els membres de cada equip de treball tindran la mateixa qualificació.

És requisit indispensable per poder assistir als seminaris (SESP) i pràctiques (PLAB) i per sumar les puntuacions esmentades estar apuntat/ada a través del PSG (<http://clon.uab.es/psg/>). La sol·licitud de CAP es realitzarà des de sigm@https://sia.uab.es/ Matrícula i expedient/Inscripció al treball de Fi d'Estudis/Pràctiques

Les peticions justificades de canvis i les incidències en qualsevol de les activitats s'han de notificar enviant un correu electrònic a la Coordinació de l'assignatura a través del Campus Virtual i a l'adreça: pca.medicina@uab.cat.

Aquesta part té un pes del 16% a la nota final de l'assignatura (consultar fórmula de la nota final per a veure el pes específic de cada activitat subjecta a avaluació).

b) Examen:

L'examen és una prova de preguntes d'elecció múltiple amb cinc opcions de resposta (una única resposta vàlida). S'aplicarà una correcció per descomptar els encerts a l'atzar [Puntuació corregida = (encerts - (errors/4))] que serà transformada en una nota que pot variar entre 0 i 10.

La data d'examen serà la data programada segons el calendari oficial de la Facultat de Medicina.

La matèria a avaluar correspon a tots els continguts teòrics i pràctics de l'assignatura. El contingut dels seminaris (SESP) estarà disponible al Campus Virtual i el contingut de les sessions pràctiques (PLAB) es basa en el llibre de referència de l'assignatura (Introducció i capítols de l'1 al 7; veure apartat Bibliografia específica).

L'examen es considera superat amb una nota de 5 o superior.

Després de cada examen, l'alumnat disposarà d'un període de 24 hores per enviar, a través del Campus Virtual, comentaris o reclamacions sobre les preguntes, els quals seran analitzats per part del professorat abans de publicar la llista provisional de notes. Amb posterioritat, després de publicada la llista, es convocarà una sessió de revisió d'examen.

Aquesta part té un pes del 50% a la nota final de l'assignatura.

c) Elaboració de treball en grup i defensa oral:

L'alumnat haurà de realitzar un treball en grup relacionat amb les sessions pràctiques (PLAB) realitzades a la UDCMB i les estàncies al CAP (PCA).

Per a realitzar aquesta activitat, que comença a partir de la primera PLAB, es treballarà segons els equips formats a aquesta primera sessió pràctica. L'alumnat disposarà d'un guió i rúbriques sobre el treball que realitzarà al llarg del curs i que presentarà de manera escrita i oral a la quarta sessió pràctica PLAB. Cada part (escrita i oral) generarà una nota de 0 a 10.

Aquesta part té un pes del 34% a la nota final de l'assignatura (part escrita = 17% i part oral = 17%).

RECUPERACIÓ

L'alumnat que no hagi superat l'examen (nota 5) es podrà presentar a una prova de recuperació, sempre i quan s'hagin assolit els quatre primers requisits per superar l'assignatura.

La data d'examen serà la data programada segons el calendari oficial de la Facultat de Medicina.

NOTA FINAL DE L'ASSIGNATURA

Nota final = (Assistència als dos SESP * 0,05) + (Assistència a les quatre PLAB * 0,05) + (Protocols d'observació * 0,02 per cada protocol) + (nota Examen * 0,50) + (nota part escrita Treball en grup * 0,17) + (nota presentació oral Treball grupal * 0,17).

Aquesta fórmula només s'aplicarà en el cas que s'hagin complert els requisits per assolir l'assignatura.

La nota final de l'alumnat que no hagi superat l'examen després de la prova de recuperació, serà:

- 1) En el cas que la nota resultant després d'aplicar la fórmula per calcular la Nota final sigui $\leq 4,7$, es posarà aquella nota.
- 2) En el cas que la nota resultant després d'aplicar la fórmula per calcular la Nota Final sigui $> 4,7$, la nota final serà 4,7.

S'assignarà la qualificació de "no avaluable" a l'alumnat que no compleixi algun dels requisits següents:

- 1) Assistència mínima a tres sessions pràctiques de laboratori (PLAB).
- 2) Realització de les tres estades (PCA) en un Centre d'Atenció Primària amb qualificació d'apte.
- 3) Lliurament individual de tres protocols d'observació.
- 4) Realització d'un treball grupal i participació en la defensa oral.
- 5) Realització de la prova d'elecció múltiple.

La revisió de l'avaluació es realitzarà de manera individual i es comunicarà a través del Campus Virtual els dies/horaris i el procediment a seguir.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència i participació activa a SESP i PAUL	16%	1	0,04	1, 2, 3, 5, 6, 7, 9, 10, 12, 13, 16
Avaluació escrita mitjançant proves objectives (ítems d'elecció múltiple)	50%	1	0,04	1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15
Elaboració de treball grupal i defensa oral	34%	1	0,04	1, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 12, 14, 16, 17

Bibliografia

Bibliografia específica

- Molinuevo, B. (2017). La comunicación no verbal en la relación médico-paciente. Barcelona: UOC.
- Molinuevo, B. (2011). La comunicación no verbal en la relación médico-paciente. Barcelona: Aresta.

Bibliografia de consulta

- Bosch, J.M. i Campiñez, M. (2015). Comunicar para modificar conductas, promover la salud y aumentar la adherencia terapéutica. En R. Ruiz Moral (coord.), Comunicación clínica: Principios y habilidades para la práctica. Madrid: Médica Panamericana.
- Bosch, J.M., Campiñez, M. i Caber, M. (2011). Entrevista clínica y comunicación asistencial. En M. Zurro y G. Jodar (coord.), Atención Familiar y Salud Comunitaria. Conceptos y materiales para docentes y estudiantes. Madrid: Elsevier.
- Borrell, F. i Bosch, J.M. (2014). Entrevista clínica y relación asistencial. La atención centrada en la persona. En M. Zurro y JF Cano. Atención Primaria. Conceptos, organización y práctica clínica. Barcelona: Elsevier.
- Clèries, X. (2006). La comunicación: una competencia esencial para los profesionales de la salud. Barcelona: Masson.
- Borrell, F. (2011). Práctica clínica centrada en el paciente. Madrid: Triacastela.
- Knapp, M.L. (1992). La comunicación no verbal. El cuerpo y el entorno. Barcelona: Paidós.
- Knapp, M.L., Hall, J.A. i Horgan, T.G. (2014). Nonverbal communication in human interaction (8 ed.). Boston, MA: Wadsworth, Cengage Learning.

- Manusov, V. i Patterson, M.L. (2006). The SAGE Handbook of Nonverbal Communication. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Patterson, M.L. (2010). Més que paraules. El poder de la comunicació no verbal. Barcelona: Aresta/UOC.
- Silverman, J., Kurtz, S. i Draper, J. (2013). Skills for communicating with patients (3 ed.). Oxon,UK: Radcliffe Publishing.